

Akkor ért a városba, amikor a hajnal napsugarai végigsöpörték a pálottablakú külvárosi házakat. A szárítóköteleken agyonmosott ingek, kombinék és repedtfarú alsónadrágok pihentek. A külváros még nyújtózkodott, lustálkodott a recsegő ágyakon, a keményredőngölt szalmazsákokon.

Vasárnap volt és az emberek nem tudtak még ilyenkor mit kezdeni az idővel. Lustálkodtak. Csak a virágosnéni kocsija nyikorgott el az úton. A bolond csavargó éppen akkor ért a házakhoz. Szemébe szúrt a nap, s ha szembenézett vele, sokáig vörös karikák táncoltak előtte. A vörös karikák egyre csak táncoltak, s tévedett, amikor azt hitte: a naptól van ez.

— Nini, újra megjött a bolond — motyogta a virágosnéni, s arra gondolt, hogy vajon hány csokrot vesznek meg ma a belvárosiak.

A csavargó csak ballagott. Csonka balkarja egyre jobban elnehedett, már a vinnyogó, feketepofájú majom is nehéz volt neki. Különb: ő a majmos ember. Így hívták a külvárosi emberek. Vagy csak úgy, hogy: a bolond csavargó. Vasárnaponként mindig megérkezett valahonnan, de megtörtént, hogy éppen vasárnap tűnt el a városszéli szemétdombok hajlatánál.

Ment. Kóválygott, mint egy fáradtszárnyú gólya. Ment a külváros apró házai között, majd a csillogó sínek mentén — melyeket vörösrre festett a nap — elindult a város felé.

Délben már gyötörte a láz. A templomtornyokat iszonyú magasnak látta, mintha nem is a földből nőnének ki, hanem valahonnan föntről, a magasból indulnának még feljebb. Aztán meg mintha lába elé borult volna a katedrális cifra tornya. A házak meg-meginogtak, s a nagy, ásító ablakok ijesztően tátották fogatlan szájukat... Lám, tegnap is: az a barackfa olyan ijesztően jött feléje. Tegnap? Mikor is volt: tegnap, vagy tegnapelőtt? Nem emlékszik semmire, pedig ő nem bolond, de... Azt sem tudja, mióta járja a városokat és az eperfákkal szegélyezett országutakat. Valamikor régen történt, valami

történt vele, nem tudja pontosan micsoda, csak arra emlékszik, hogy egyszer dobolni kezdett a fejében két örült dobverő. Azóta szökik a dobpergés elől. S most jöttek ezek a furcsa karikák, ez a színes, ijesztően sok karika... Ezek elől is szökni kell, szökni.

Bement az egyik nyirkos kapualjba. Az udvaron gyerekek játszottak és a vasárnapi ebéd illata lengett a görcsös barackfák felett. A gyerekek köréje sereglettek. Először félénken, s aztán, mikor látták, hogy nem szól rájuk, megsímogatták a feketepofájú kis majmot. Az egyik cigányalmát nyomott a kis állat kezébe.

— No, Maki egyél, látom, éhes vagy. — A majom beleharapott. S amint előtűnt a gyümölcs fehér húsa, abbahagyta az evést. Ránézett gazdájára és felnyafogott. A csavargó felriadt. Már éppen azt érezte, látta, hogy feléje rohan az egyik görcsös barackfa. A majom feléje nyújtotta az almát. A csavargó megsímogatta fekete fejét, de az almát nem vette el. Űlt. A lába olyan volt, mint a csirizbe ragadt légyé, csak űlt, s ki tudja meddig ül ott a nyirkos kapualjban, ha a ház rendjét őrző ember, a sárgabajuszú házmester elébe nem toppan:

— No mi lesz, tágulj innen majmostól! Itt nem kéregetünk... Gyerünk, öregem, mozgás. — A csavargó mozogni kezdett. Vonaglani. Felállt. Minden tagja fáj, de legjobban a csonka kar. Kigennyezett.

Ment.

A hét hetedik napját ünneplő város kinn volt a széles utcákon. Az aszfalt besüppedt a napsugarak sulyától. A csavargó tántorgott. „A bácsi részeg” — mutatott rá egy fehérharisnyás kislány, akinek a kezét édesanyja szorongatta: mindig nyomott egyet kis ujjain, ha ismerősök jöttek, jelezve, hogy köszönni kell: kezét csókolom... Az emberek gyomrában lassan képződni kezdtek a finom, bonyolult-összetételű fermentumok. A folyó felől benyargaló friss szél meglegyezte egy pillanatra a naptól hevített arcokat, megfeszültek a keményre vasalt ingek, a tarka selyemkendők. A város elindult ebédelni. A vendéglőkben kapkodták az étlapokat, habzó barnasörrel szaladt a pikkoló a szomszillapítót kérő szájak felé. A házakban is asztal mellé ültek és lassan kanalazni kezdték a sárga húslevest. Megkezdődött a vasárnapi ebéd.

A bolond, beteg csavargó egyszerre csak olyan könnyűnek érezte gyomrát, mintha léggömb lenne, mintha ki akarna szállni belőle a gyomra, ki, a száján keresztül. Ez csak egy percig tartott, mert olyan nehéz lett a gyomor, nehéz, az ételt követelő akaratos fermentumoktól, amelyek húzták, húzták le az aszfalt mélyére. Megtántorodott. Az éhség harapó foga marta a gyomrát. A majom ott gubbasztott csonka karján, s lehet, hogy az őserdőt látta a város

délibábos ködében; a hús, frissgyümölcsű erdőt. De ezt már az ösztöne érezhette, mert itt élt ő is a város erdejében. És éhes volt. Felvinnogott. A gazdája felé kapott kis kezével, s makogva magarázott valamit, talán a szép erdőkről, banánról és finom gyökerekről, talán arra kérte, hogy oda menjenek.

A csavargó kábultan támolygott a mézszagú új épületek felé. A kétemeletes ház udvarában mocskos, selyemszőrű pincsi untatott játékaival egy kölkedzés előtt álló macskát. A macska bánatos volt, nyilván sajnálta a régi zezzugos padlást, ahol nyugodtan kölkedzhetett volna. A pincsinék mindegy volt. Ő jól érezte magát ebben a még kopár, új udvarban. Különben is a kutyák legbutábbjai közé tartozott, s már jónéhányszor halálraítélte a család — a gyerekek már el is tervezték, hogy miként végeznek vele a külvárosi cserjésben. Lenyúzzák papírvékony bőrét. De az ítélet csak ítélet maradt, mert a nagymama, a nagyszájú öregasszony megvétózta az ítéletet.

A csavargó lenyomta az új vaskerítés kapuját. A kapu zajtalanul kinyílt. Sarokvasát előző nap ettették meg olajjal a mesterek, s most nem volt miért sírnia. A lakásokból kisfiúk és kisleányok lépkedtek le a lépcsőkön, még nem rohantak, mert új lakók gyerekei voltak és még bennük élt a szülői figyelmeztetés: „ne rohanj a lépcsőn, nyakadat töröd”. S még a nyomaték kedvéért hozzátették: „ha leesel, agyonütünk”. A gyerekek meglátták a csavargót. A csavargó nem érdekelte őket, de a majom igen.

— Nézzétek, majom! Majmule, majmule! — tátoztak szenzációéhesen, mint a nagyok, amikor valami újdonságot látnak, hallanak. A koszos kiskutya felfigyelt. Otthagya a gubbasztó macskát. A csavargót, a bolond majmos embert meg körülfogták a gyerekek. A majom megriadt, bár máskor is körülvették a gyerekek, de most már minden megzavarta idegszálaikat; veszettül éhes volt. A csavargó mozdulni sem tudott a kaputól. A gyerekek tovább majmuleztak és a koszos kis pincsi új játékot szimatolva nekiugrott a csavargó lábának és ugatni kezdett furcsa kis ugatással, ahogyan egy ilyen vakarcs ugatni tud. A félnék kis majom megijedt, ellenséget szimatolt, dolgozni kezdett az őserdőtől hozott ösztön. Elsikoltotta magát és leugrott gazdája kezéről. Menekülni akart. A kiskutya hirtelen nagy hős lett, őt is a megmaradt ösztön hajtotta, játékos szemében hirtelen hideg csillogás ült ki, s felhasította vidám, csillogó fogával a menekülő majom bőrét. A csavargó feleszmélt. A majom után kapott, de a vörös karikák sáncot vontak szeme elé, eltévesztette az irányt és csonka karját nekiütötte a zöld, olajfestéktől csillogó vaskerítésnek. Összeomlott a fájdalomtól. A gyerekek szétrebbentek, mint a csirkék. A kiskutya is megijedt, megijedt attól amit tett, inába szállt az a nagyon nagy bátorság, ami egy ilyen kiskutyát rövid kis életében

csak egyszer lep el. Farkát lába közé csapta s elsompolygott a gubbasztó macska mellé. A csavargó, a bolond majmos ember feltápázkodott és a majom után kapott. A majom felnyikkant, a csavargó felé nyújtotta kezét, épp olyan furcsán, kicsit hülyén, mint amikor az almát akarta odaadni neki, aztán leesett a kis fekete kéz. A csavargó meg motyogni kezdett valamit, olyasmit, hogy:

— Ne doboljatok... Maga elé legyezett fáradt kezével, talán a sokasodó vörös karikákat hessegette szeme elől, hogy lásson valamit ebből a furcsa, számára igen furcsa világból. De csak a majmot látta, ezt a kis őserdei férget, — kolduló barátját. Felemelte. S aztán elindultak valahova, arra a külváros felé. Arra, amerről reggel jöttek. A házakban csend volt. Néhol bekapcsolták a rádiót, s a bemondó izgalmas mérközést közvetített, a falak meg izzadtak a melegtől, s szemlátomást közeledett a hűvös, onnan a hegyek felől. A gyerekek összeverődtek és fogócskát játszottak. A gubbasztó macska felállt, mert a kutya, a koszos kis pincsi újra bosszantani kezdte és elindult valahova. Közeledett a hűvöst hozó est.

Hétfő volt. A külváros felébredt. Az apa ment a gyárba, a fia meg a műhelybe. Az egyik vasesztergályos volt, a másik boltosinas. Vitatkoztak. Vitatkoztak a vasárnapi mérközésről.

— Apa, nézd, a bolond ott hever — mutatott az egyik szemétdomb felé. Valóban, a csavargó ott hevert, a kis majom mellette, s elindult feléjük a hangyák ezreket számláló karavánja.